

PREUS

Artá Un trimestre	0'75
A fora any	4'00
Al Extranjer i.l.	6'00

Número solt
0'15 ets.

QUINZENARI CATÓLIC MALLORQUI

Artá 30 de Juny de 1921

PER DEU I PER MALLORCA

Redacció i Administració
Quatre Cantóns, 3

DÍES MEMORABLES

Ho serán eternament dins la historia de la nostra vila estimada i fins i tot dins la de Mallorca els quatre que'l poble ha dedicat a festetjar l'inauguració del ferrocarril que mos uneix amb Palma, i testimonietjar a l'ànima de l'empresa D. Rafel Blanes Tolosà l'apreci amb que el té tothom i de quina manera sentim tots el més viu agraïment per sos sacrificis p'el be de la nostra vila.

Han estades unes festes mai vistes dins cap vila mallorquina de la talla de la nostra, lo qual ha patentisat lo que pot un poble quant tot está prés del mateix entusiasme i se donen tots les mans.

L'èxit es estat esclatant, fins no previst, i al nostre entendre se deu a una partida de circumstàncies: treball de la Comissió, entusiasme popular, propaganda activa, desig de festa i de conèixer Artá de part del restant de Mallorca etc. etc. I es estat encara l'èxit més afalagador i per quant els de fora s'en son tornats satisfets així de les festes com de l'hospitalitat del nostre poble i els d'aquí mos hem quedats amb el pler d'haver fet una obra ben acabada i de sobre la satisfacció dels hostes que durant aquests dies han honrada la nostra vila.

Per altra part, la satisfacció es més gran per no tenir que deploar ni les més petita desgracia

ni una simple brega d'atlotells per lo qual donam gracies a Deu i la enhorabona al nostre poble que ha donat proves de seny i d'ordenat.

Mereix l'expressió més coral de gratitut la premsa mallorquina que sense excepció ha enviats redactors especials que han parlat de les nostres festes amb l'extensió i elogi que mereixien, honrant i ensalsant així publicament la nostra vila.

Amb tanta extensió n'han parlat, que si LLEVANT no fos considerat per noltros com una especie de cronicó per l'istoria de la nostra vila, ja no'n parlariem per creurer-ho extemporani. Mes cal que quedi per a sempre gravada i a disposició dels estudiosos del avenir, la resenya de tots els actes que en aquests dies han tenguda atreta l'atenció pública.

Per aixó, volem donar-ne una noticia detallada.

Sia enhorabona a tots quants han contribuït a l'èxit grandios d'aqueixes festes i Deu vulla que no sien les derrerres.

A. F.

Crónica de les festes

DÍA 16 DE JUNY

ORNAMENT DE CARRERS

El día se presenta estival i tot res-

pira ja aires de festa. Se continuen amb acuvidad les enramades de carrers comensades ja desde fa una setmana. L'escalonada de St. Salvador amb els pals enmurtats i els arcs de bombilles elèctriques presenta l'aspecte de les més grans diades. El carrer de St. Salvador i Estrella están plens de pins i murta. El de La Sala ornat de guirnalles de paper, pins i pals enmurtats que acaben en el Portal de la Consistorial amb un frontis tot enmurtat i masell de farols venecians i banderes.

El Carrer Major que ostenta ja avui el nom de Rafel Blanes Tolosa tot verd d'un cap al altra haguenthi un altíssim i grandios cadafal devant Ca D. Rafel i un altra a l'entrada del Carrer de Palma a la Plasetta del Marxando que está també adornada amb papers de colors que aguanten en mig un fenomenal quinqué.

P'els principals punts de la vila hi ha enramellades, distingint-se el Carré de la Caritat i el del Pou Nou plens de variadíssimes banderoles de totes nacions; el de Palma que ademés de pins murta i papers mostra penjantes i colcodes amb simetria i bon gust una especie de canastres d'esparaguera i ramells, i el carré de Antoni Blanes (antes Puput) amb guirnalles totes verdes d'un cap al altre terminant amb un cadafal a l'entrada del carrer.

Llástima que no se pensás o no se dispongués de temps per engalanar també els carrers, de S'Abeyador el de Son Servera i la Plassa de la Constitució que devien estar-hi per esser entrada de les poblacions veinades.

En general el poble ajudá a l'ornament perquè se sentia entusiasm.

Amb una mica de més claror durant les vetlades, no hi hauria hagut res que desitjar, però l'actual motor de la Electra no es po ent per més i allá aont no n'hi ha que no n'hi cerquin.

La capta

A les 9 del matí la vila ja reb la primera sensació de festa. Part de la Comissió a la que precedeix la Banda d'Artá i els cavallets, cossiers i Indis, tresca tota la vila captant.

Arribada del Convoy

A les 4 l'explanada de l'estació i terrenys immediats estaven de gom en gom. Tot el poble s'havia traslladat allà per veure l'arribada oficial del 1er tren. Al punt se sent el primer ciulo qu'emociona tots els cors i al cap de poca estona veuen ja la locomotora "Artá" tota vestida de flors qu'avansa gallardament cap a l'estació. Un esclat de mans balletes i visques entusiastes, se confonen amb els acords de les Bandes del Regiment de Palma i del d'Inca que toquen la Marxa Real, mentres van devallant del tren les autoritats provincials i els convidats.

Veim devallar del Cotxo-salon, el Capità General Sr San Martín i son ajudant Sr Pou; el Bisbe de Mallorca Dr Domenech amb son capellà d'honor Sr Bonet; el President de l'Audiencia Sr Diez de Lastra, D. Bernat Barceló representant del Batle de Ciutat, el President de la Diputació D Pere Llobera, el Comandant de Marina D. M. Sbert, el Vispresident de la Comissió provincial D. Andreu Jaume i el senador D. Juan Massanet, el Director de la Companyia de Ferrocarrils Sr Fel·lí i els President i vocal D. Juan Marqués i D. Antoni Barceló. Els demés cotxos estaven plens a vessar de les més distingides personalitats palmessanes que mos es impossible anomenar per el curt espai de que disposam i entre elles hei havia representants de tota la premsa el Ciutat i l'ànima del nostre ferrocarril D. Rafael Blanes Tolosa.

ACCIÓ DE GRACIES

Fent obrir pas els individus de la guardia de Seguridad de Palma venduda aposta s'organitzà la comitiva precedida de les dues Bandes de música citades i de la d'Artá seguint adarrera una gran gernació que se dirigeix al temple parroquial que apesar de ser de dia està tot il·luminat i ornamentat esplendidament. Allà se canta el *Te Deum* d'en Tortell, per el chor vengut de Palma i acompanyat al orga per l'organista de la Seu Mossen Salas. D'allà se dirigeix la comitiva a Sant Salvador aont se cantà una Salve, tot en acció de gracies per la felis terminació de les obres del ferrocarril i per

implorar les bendicions del cel en aquesta empresa.

REFRESC A LA SALA

Després de la Salve la comitiva se dirigeix a la Sala aont les primeres autoritats i demés convidats son obsequiats amb un refresc esplèndid consistent amb *sandwichs*, dolços, Jerez, Champagne i puros. Tot bo i abundant. Al desfer el champagne ensata els discursos el batle D. Andreu Femenias i segueixen el Rector d'Artá Rt. Sr. Rubí, el representant del batle de Ciutat Sr. Barceló, el President de la Companyia Sr Marques, l'ànima de l'obra D. Rafael Blanes, el gerent del tren de Soler D. Jeroni Estadès, l'Il·l^m Sr Bisbe Dr. Domenech; el Capità General Sr. San Martín i el President de l'Audiencia Sr. Diez.

Tots els discursos plens d'afecte p'el poble en festa, de frases laudatòries a D. Rafael Blanes i himnes de gloria per l'obra acabada foren rebuts amb aplaudiments repetits i perllongats pels concurrents.

Inmediatament se passa al domicili de D. Rafael Blanes i con acte d'homenatge desfilà la multitud donant-li la ma i abracos els més intims dirigintse les autoritats a l'estació per emprendre la tornada cap a Palma.

El poble les tributà una entusiasta despedida donant se vives a balquena. Es segur que s'en anaren ben impressionats de la nostra rebuda, com a nòstros mos deixà un bon record la seua venguda.

GENTADA

No s'havia vista mai aquí la gentada qu'acudí de tota Mallorca. Ja el primer dia comparegué moltíssima gent de Capdepera i casi cada familia tenia hostes. De cada dia aumentà i el diumenge sobre tot no se podia donar passa per els carrers de la festa. No van més espessos a la Rambla de Barcelona. Basta dir que a les Carreres de Cavalls se calculen de deu o dolze mil persones que hi assistien i dins la via a la mateixa hora no se coneixia per les plasses i carrés que la festa no fos en el poble. Tot era gent. E's trens venien carregadissims i el vespre del diumenge sortiren tres trens amb una vintena de cotxos cada un i no pogué embarcar se qui volgué.

FUNCIONS RELIGIOSES

El dia 17 a la Parroquia hi hagué Missa Major de Pontificat on celebrà l'Il·l^m Sr Bisbe assistint li com a Canonges d'honor els M. I. Srs D.

Miquel Costa Llobera i D. Juan Quetgles; com a Ministres el M. I. Sr. Antoni Deyá i el Fiscal esglesiastic Mossen Francesc Esteva i els dotze preveres assistents com de costum.

L'iglesia estava de gom en gom. Cantà la Missa Eucàristica de Perosi, una agrupació coral de lo més selecte de Palma que cantà magistralment dirigida per el Director del Orfeó Mallorquí D. Antoni Oliver i acompanyats amb l'orga per D. B. Salas organista de la Seu i amb l'armonium per D. Rafael Vich organista de Córdoba. Predicà el Canonge D. Antoni Sancho natural de S. Servera, qu'es predicador de S. M. el Rei i teixí un afligant discurs que mos diuen si s'imprimirà.

El dia 18 se celebrà ofici a St Salvador, predicant el mateix. La Massachoral dita canta la Missa Pastoral s de Botalzo.

El dia 19 a la Parroquia s'hi celebrà un funeral per l'ànima del qui concebé l'idea de dur el ferrocarril D. Rafael Blanes Massanet. Oficià el Canonge Quetglas i hei assistí l'Il·l^m Sr Bisbe. Se cantà la Missa de Requiem d'en Perosi i al final un respons original del Canonge Sancho que dirigí ell mateix.

En mig de l'iglesia s'havia aixecat un tumult artistic e imponent tot voltat d'atxes i cubert amb les banderes mallorquina i espanyola. Fou admirat tot el dia per la numerosa desfilada de gent qu'el visità.

CONCERTS

Setengué un gran acert en fer venir les bandes de música dels Regiments de Palma i d'Inca perque elles soles omplien la festa además de amenisar tots els demés actes donaren cada dia concerts populars en la Plassa del Conquistador i en es demés cadafals tocant magistralment hermoses pessas que foren fortamet aplaudides per la concurrencia i sos directors el Sr D. Antoni Torran dell i D. Antoni Balaguer foren efusivament felicitats per les autoritats i persones de més fi criteri de la població. A les enthorres bones rebudes hi unim la nostra.

CORREGUDES

Conforme al programa, el dia 17 se celebraren les de bixicletes. Se partia de l'Estació voltant pels carrers de Palma, de Rafael Blanes, Antoni Blanes, Carretera Nova i Estació, Goyaren en la regional. - Primer premi de 50 pts D. Bernat Roig de Lluchmajor. 2° 25 pts. D. Juan Pol de Palma. En la Carrera local - Primer premi 25 pts Juan Fernandez i segon Juan Fuster.

D. Juan Marqués Luigi
President de la Companyia dels Ferrocarrils de Mallorca.

D. Sebastià Feliu Fons
Director-Gerent de la mateixa Companyia.

D. Rafael L. Blanes Massanet
Iniciador de la millora que commemoram.

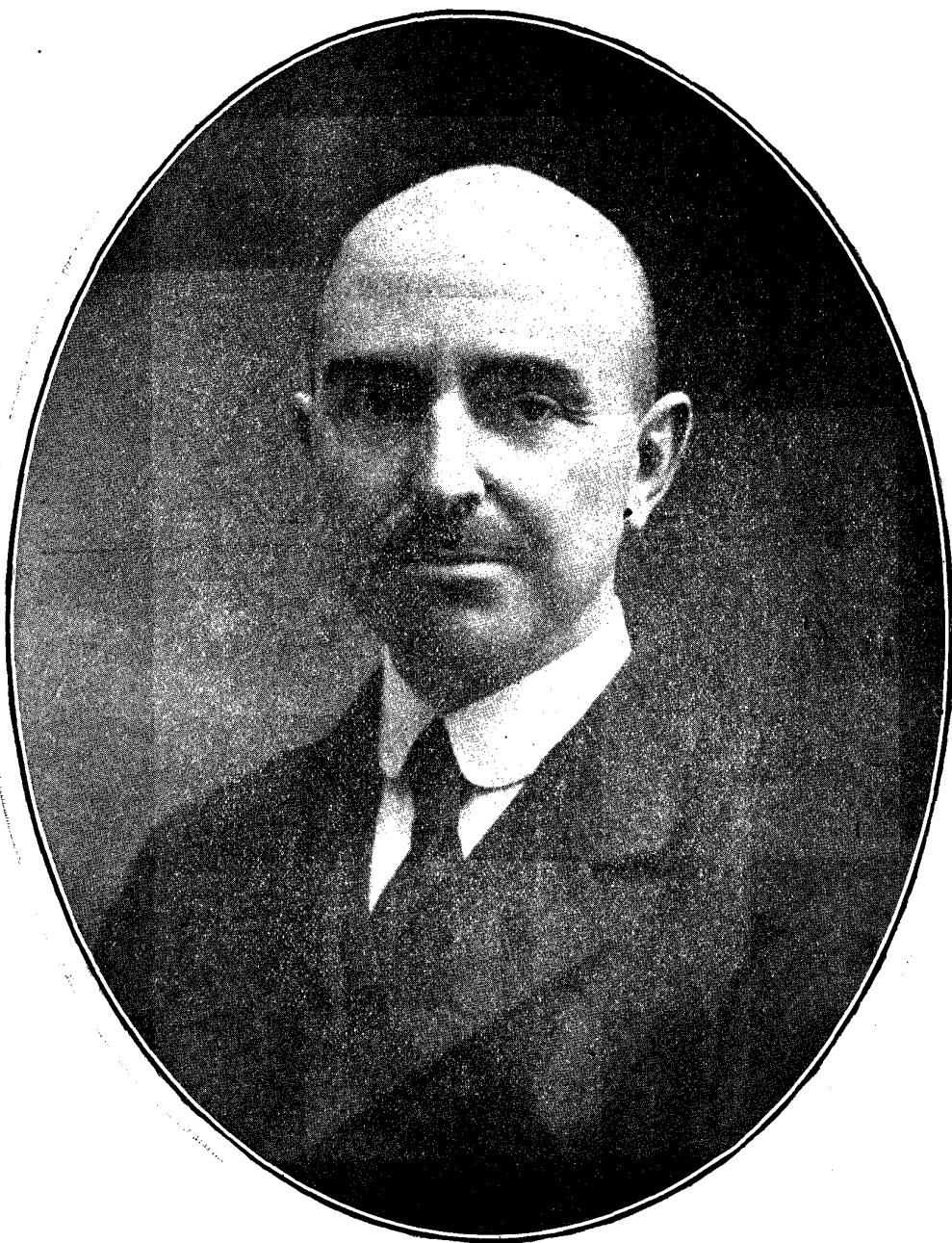
A cada qual lo seu

Es un dever de sá patriotisme, en els moments d'entusiasme i gaubança d'un poble qui se sent afavorit per especialíssim dó que li augmenta les fonts de vida, tributar un just elogi i expressar amb tot el cor l'agraïment a tots els qui han aportat el seu esforç a l'empresa.

Si un nom il·lustre, el de Rafael Blanes Tolosa ha sortit espontaniament de la boca del poble per que aquest amb sos propis ulls l'ha vist treballar i a tots moments es estat en contacte amb ell, els qui posats en un punt de mira més elevat, fitam a més

fonda llunyania, no porem oblidar de cap manera que aquell ha tengut en la seua obra uns col·laboradors entusiastes que en tots temps l'han empès i li han dat tota classe de facilitats; amb una paraula, li donaren carta blanca per poder ell desplegar la seva activitat a benefici de la nostra Comarca. Aquest fervorosos col·laboradors, aquests entusiastes impulsors de don Rafael, formen una entitat qu'es la Companyia «Ferrocarriels de Mallorca».

LLEVANT, únic orgue d'expressió dels sentiments qu'animen al poble d'Artá i demés de la Comarca, en aquest dia en que commemora el tanca-

D. Rafel Blanes Tolosa
peticionari i ànima de la nova línea.

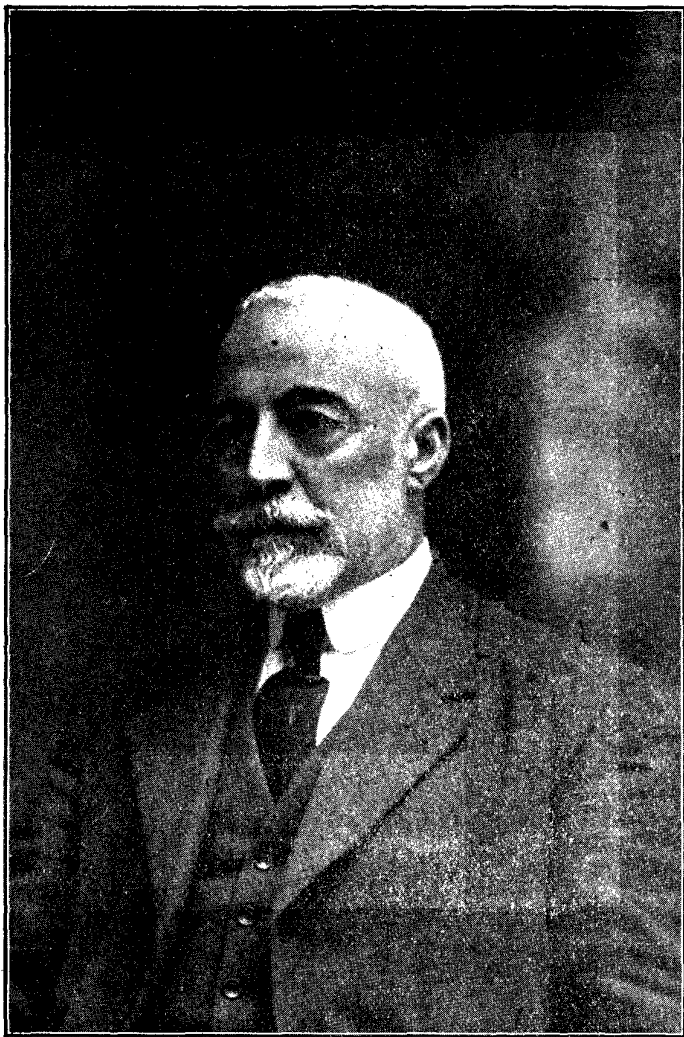
ment d'una época i s'entrada trionfal en una nova, junt amb les manifestacions d'agraïment i simpatia que dedica al senyor Blanes Tolosa, creguent interpretar els sentiments generals de la comarca, expressa també, amb tota la cordialitat de que's capaç, el més viu agraïment a la citada Companyia de ferrocarrils i en especial a la Junta Directiva de la mateixa, de la qual no podem olvidar que hi formen part don Sebastià Feliu, emparentat amb Artá, i don Francesc Blanes i don Rafel Amorós, fills de

la nostra vila; motiu més per creure que els sentiments de patria les han empés a secundar l'activitat de son compatrici.

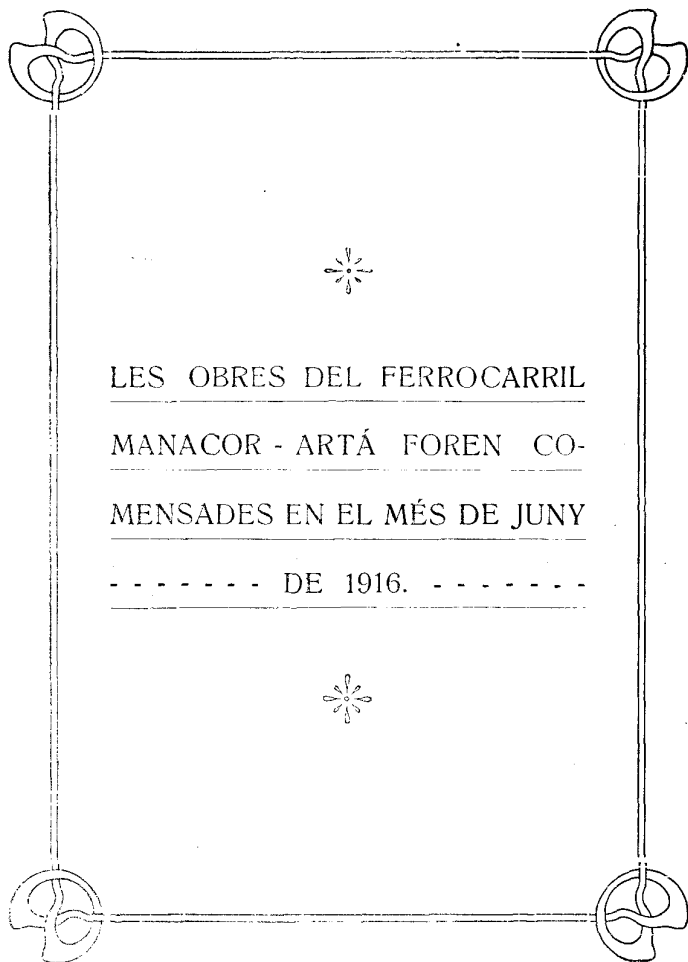
Rébiga la Companyia i Junta esmentades les gracies més corals de par de tots, i sigui aqueixa millora el lligam que unesca l'esperit de la Comarca amb el de la Companyia per dur a cap altres obres que siguin un complement de l'actual en profit de uns i altres.

A. F.

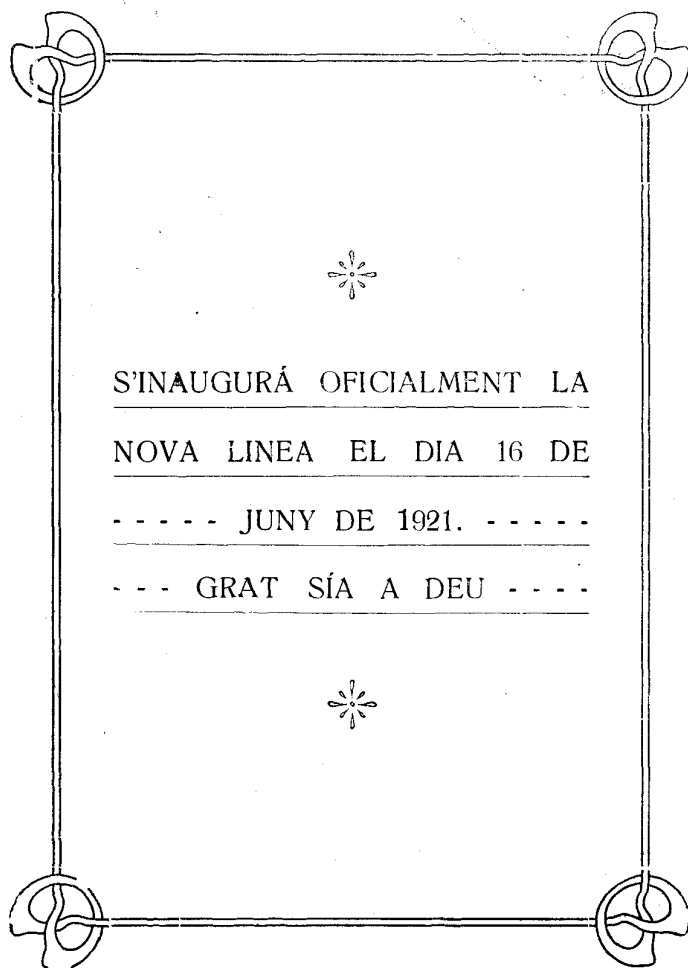

D. Bernat Calvet Girona
Enginyer-Autor del trassat del nou ferrocarril.

D. Juan Cerdó Pujol
Enginyer - Constructor del mateix.

En les d'a peu. — Parada regional. Primer premi, Bartomeu Camps de Sineu; segon Miquel Ferrer de Sta Margalida. Parada pes des poble: — Primer premi: Ramon Ginard (a) Burlé i segon Juan Morey (a) Telabart.

Carreras de cavalls. — Se celebra ren en l'hipòdrom que se feu aposta en Les Fontanelles de Carrossa, el dia 19 a les 3 i mitja del capvespre. Aquestes corregudes eren esperades amb deliri i feia devés un més que hi havia cavalls que se provaven i cavallistes que posaven missions per un o altre. S'hi arreplegi com hem dit una gran garratella de per totes parts. Carros, carratons, cotxos, motos, autos, camions, de tot hi havia molt. S'hi dugueren mil cadires desde Palma i s'hi llogaven carretes, però totes eren plenes. Gonyaren els premis:

A la Parada de muts. — Na *Pastora* de Betlem i segon *Petita* de Manacor.

La comarcal per cavalls. — Primer *Evolieg* de Morell i segon Polo de D Juan Terres.

La quarta comarcal per cavalls i egos. — Primer *Creus* d'en Juan Creus i segon *Toló* de l'amo de Sa Torre.

Parada general per cavalls. — Se disputa entre *Neluzela* de Barcelona i Montpier de Can Aulesa de Manacor. No se compleix el retglament i el Jurat anula sa prova.

Sisena per cavalls i egos. — Primer *Faril* de Sa Pobra i segon *Romero* de Lloseta.

Satena parada de cavalls. — De resistencia. — Primer *Sultana* de Palma. Segon *Faril* de Sa Pobra i tercer *Peixet* de'n Jaume de Sos Llulls d'Artá.

BIOGRAFIES — RETRATS I LÁPIDA

El dia 18 a les 9 i mitja del vespre en el Teatre Principal, presidint l'Il^m Sr Bisbe i autoritats locals davant selecte i numerós auditori se destaparen els retrats de D. Rafel Blanes Massanet i de son fill D. Rafel Blanes Tolosa. El bon patrici artanenc i distingit metge de Ciutat D. Josep Sureda Massanet lletgi les biografies dels dos personatges que l'Ajuntament havia acordat declarar fills il·lustres de la nostra vila conforme l'acta que ahora lletgi el Segretari D. Rafel Sard. Aquesta biografia ben documentada i molt ben escrita segons noticies sera publicada prest i podran assaborir-la els nostros lectors. Tothom sorti molt ben impresionat del acte.

El mateix dia just davant el portal de l'Estació s'hi havia destapada una artistica lápida conmemorativa

que en una placa circular de márml engastada en doble cuadro de márml negre i mitja de Santanyí amb figures de relleu diu: «A la memoria del Exm. senyor Don Rafel Blanes Massanet i de son fill el senyor Don Rafel Blanes Tolosa, ànima de l'idea el primer i executor de la mateixa el segon, de unir la vila amb la Ciutat pel camí de ferro de Manacor a Artá».

Lo Magnific Ajuntament en recordança a sos il·lustres fills i com a testimoni de seu amor a la terra nadiua. — XVI de Juny de MCMXX I.

ACTE CONMOVEDOR

Els empleats de la Companyia de Ferrocarrils de Mallorca tengueren la piadosa pensada de venir a Artá a fer celebrar un funeral en sufragi de l'ànima de D. Rafel Blanes Massanet que ja hem ressenyat en altre lloc, i de visitar sa tomba en el nostro Cementeri, i en efecte aquest acte se celebrá el dia 19 a les 9 i mitja.

Els trens feren una partida de viatges an el cementeri duguent-hi gratis a tots els qui hi volien anar. La gentada fou enorme. Arribaren els ferroviaris que amb Companyia de l'Orfeo de la Protectora entraren en el Cementeri. El Sr. Rector resí un Pare nostro i digué paraules de salutació als ferroviaris i seguiment D. Andreu Barceló lletgi un discurs de D. Honorat Font, que sentim no tenir prou espai per reproduir. Li contestá el Rector Mossen Rubí, l'Orfeo cantá després una Salve i novament seguiren fins a Artá per la celebració del funeral després del qual en la Sala s'obsequiá als ferroviaris amb un dinar. Al brindis pronunciaren discursos el Batle D. Andreu Femenias D. Rafel Blanes Tolosa D. Sebastià Feliu i el Sr Font essent molt aplandits Reiná gran animació i cordialitat.

CONVITS

El dia 18 se celebrá a la Sala un

convit en obsequi a D. Rafel Blanes. Hei prengueren part uns 132 comensals. Fou servit per la Fonda del Ferrocarril de Ciutat que vengué expressament, Reiná en ell gran entusiasme. Al final se lletgiren moltissimes adhesions i pronunciaren entusiastes brindis el batle D. Andreu Femenias, Mossen Salvador Galmés D. Juan Ll Estelrich, Sr Colomar, D. Antoni Alcover, D. Antoni Cano, D. Andreu Ferrer, Mossen Francesc Esteve, D. Jeroni Massanet i D. Juan Sancho; fent el resum amb un magistral discurs D. Rafel Blanes Tolosa. Sentim que la falta d'espai mos impedisca ressenyarlos a tots.

El dia 20 s'en feu un altre de caracter intim de 32 comensals celebrant l'èxit de les festes.

ESPECTACLES

Fou molt ben rebut el Cine al aire lliure que se projectá en la Plassa Nova cada vespre. Sempre estigué concorregudissim.

Les dues sortides de carrosses també foren molt elogiades. Sen presentaren cinc molt ben adornades i molt vistoses qu'el segon vespre amb bengales feien un efecte maravellós. La traca del 17 fou també de gran efecte, pero sobre tot el castell de focs artificials del darrer vespre. Havien agradat els focs japonesos i el castell que cada vespre s'amollá a la Plassa Nova, però eren poc vists a causa dels arbres.

Peró el darrer vespre que s'amollaren per disposició del batle D. Andreu Femenias davant el Corté de la Guardia Civil i que tothom los pogué veure be foren un final de festa esplèndid. Molts i bons.

Tothom s'en feia llengos en alabansa seva, i be la mereixien.

Voldriem haver pogut donar més extensió an aquesta ressenya, però no disponiem de més espai i en un altre número ja seria estantissima. El lector s'en fera carreg.

SERVICIO DE CARRUAJES

DE

BARTOLOMÉ FLAQUER (A) MANGOL

A todas las llegadas del Ferrocarril hay coche que parte directo para Cadepera y Calarratjada y de estos puntos sale otro para todas las salidas de tren.

Hay también coches disponibles para las Cuevas y viajes extraordinarios.

AGENCIA DE TRANSPORTES

Se sirven engargos para Palma y Estaciones intermedias.

PLASSETA DEL MARCHANDO.

SE VEN EN BONES CONDICIONS UN ESTABLIMENT D'IMPORTANCIA

Informaràn en aquesta Administració.

GRANDES ALMACENES San José

D E

Vda. Ignacio Figuerola

HOY, COMO NADIE

detalla en precios, esta casa, todas las

GRANDES NOVEDADES

Únicos almacenes que tienen en grandes existencias

**TODO LO QUE SE REQUIERE PARA
VESTIR Y CALZAR**

y que venden más barato que nadie

Teléfono 217

I

Precio fijo

ESTA CASA NO TIENE SUCURSALES

La Fonda Randa, de Esteva

Carré de Palma, 48 — ARTA

S'ES OBERTA FA POC. TOT ES NOU
I LLAMPANT. SERVICI ESMERADISSIM

Prontitut

SEGUREDAT I ECONOMIA

Ensaïmades i panets

En lloc se torben millós que a la

PANADERIA **Victoria**

ES FORN NOU

D'EN

Miquel Roca Castell

A sa botiga hei trobareu sempre pans, panets,
galletes, besconits, rollets, i tota casta de pastisseria

TAMBE SE SRVEIX A DOMICILI

Netedat, prontitut i economia

DESPAIG Carrer de Palma 3 bis. ARTA

!!UEP!!

A més bon preu que ningú compra carros
carretons en qualsevol estat estiguen mestre

Gabriel Carrió

(a) FUYA DES **QUATRE CANTONS**

Gran establiment d'en **Miquel Garau** Centro, 3-Artá

Sempre, Sempre, derrerres novedats en MERCERIA

Extens surtit de PERFUMERIA

COLMADO

AMB CONSERVES DE TOTA CASTA

Representant dels licors de la casa MORENO amb el seu acre litat

Anís Miramar

Máquinas de cusi SINGER al contat i a pagues

No deixeu de visitar-lo amb la seguredat de que quedareu amb ganes de tornar-hi